

Sygnatura akt II AKa 219/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2021 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący SSA Maciej Skórniak

Sędziowie: SA Cezariusz Baćkowski (spr.)

SA Janusz Godzwon

Protokolant: Anna Konieczna

przy udziale Tadeusza Kaczana prokuratora Prokuratury (...)we W.

po rozpoznaniu 30 września 2021 r.

sprawy wnioskodawców E. Z., R. M. (1), R. M. (2)

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawców

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z 29 marca 2021 r. sygn. akt III Ko 597/20

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

I. **zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II części rozstrzygającej i zasądza na rzecz wnioskodawców E. Z., R. M. (1) i R. M. (2) po 321,67 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od 30 września 2021 r.;**

II. **w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;**

III. **zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców E. Z., R. M. (1) i R. M. (2) po 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;**

IV. **stwierdza, że wydatki postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Pełnomocniczka wnioskodawców E. Z., R. M. (2) i R. M. (1) wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa na ich rzecz po 681,79 zł z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania oraz po 282.885,38 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za szkodę i krzywdę doznaną przez ich męża i ojca L. M. w związku z internowaniem.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z 29 marca 2021 r.:

I. na podstawie art. 8 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz.149 z późn. zmianami), zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców E. Z., R. M. (2), R. M. (1) łączną kwotę 84.865 zł (osiemdziesiąt cztery tysiące osiemset sześćdziesiąt pięć PLN) tj. po 28.288 zł (dwadzieścia osiem tysięcy dwieście osiemdziesiąt osiem PLN) wobec każdego z nich, wraz z ustawowymi odsetkami za zwłokę od dnia uprawomocnienia

się wyroku, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłą z wydania i wykonania decyzji Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej we W. o internowaniu L. M. w okresie od 14 grudnia 1981 r. do 09 marca 1982 r., oraz od 10 maja 1982 r. do 23 lipca 1982 r., przy czym oddalił dalej idące żądania wnioskodawców w tym przedmiocie;

II. na podstawie art. 8 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34, poz.149 z późn. zmianami), oddalił żądania wnioskodawców w zakresie odszkodowania;

III. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców E. Z., R. M. (2), R. M. (1), kwotę po 480 zł wobec każdego z nich, tytułem zwrotu kosztów ustanowienia zastępstwa procesowego;

IV. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Apelację od tego orzeczenia wniosła pełnomocniczka wnioskodawców. Zaskarżając je w części oddalającej żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia pełnomocniczka zarzuciła:

W zakresie zadośćuczynienia:

1. zgodnie z art. 427 § 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 1a k.p.k., obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23.02.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (dalej: ustawa lutowa) w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c. oraz 448 k.c. poprzez błędną ich wykładnię skutkującą nieprawidłowym uznaniem, że okolicznościach niniejszej sprawy sumą odpowiednią zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez L. M. na skutek wydania i wykonania decyzji Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej we W. o internowaniu go w okresie od dnia 14.12.1981 r. do dnia 9.03.1982 r. oraz od dnia 10.05.1982 r. do dnia 23.07.1982 r. jest kwota 84.865,00 zł, gdyż z całokształtu okoliczności niniejszej sprawy wynika, iż jest to kwota niewspółmierna do rozmiaru doznanych przez niego krzywd i cierpień, ich intensywności i nieodwracalnego charakteru, zaś okoliczności te przemawiają za zasądzeniem na rzecz wnioskodawców zadośćuczynienia w wyższej wysokości.

2. zgodnie z art. 427 § 2 oraz 438 pkt 1a k.p.k., obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 1 ustawy lutowej w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c. oraz 448 k.c. poprzez błędną ich wykładnię skutkującą nieprawidłowym sposobem szacowania zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez L. M. na skutek internowania go w okresie od dnia 14.12.1981 r. do dnia 9.03.1982 r. oraz od dnia 10.05.1982 r. do dnia 23.07.1982 r. i umieszczenia kolejno w Ośrodku Odosobnienia we W. w Ośrodku Odosobnienia w N., Ośrodku Odosobnienia w G., poprzez przemnożenie liczby dni izolacji (159) przez kwotę 533,74 zł, podczas gdy szacowanie odpowiedniego zadośćuczynienia nie powinno polegać na mechanicznym przeliczeniu powyższych wartości, ale na uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy, w szczególności krzywdy doznanej przez męża i ojca wnioskodawców, co w ich ocenie przełożyło się na zaniżenie przyznanego zadośćuczynienia.

3. zgodnie z art. 427 § 2 oraz 438 pkt 1a k.p.k., obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 8 ust. 1 ustawy lutowej z dnia 23.02.1991 r. w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c., z art. 448 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i nie docenienie oraz nie uwzględnienie we właściwy sposób wszystkich istotnych okoliczności, które miały wpływ na wymiar krzywd L. M., a zwłaszcza, poczucia rażącej niesprawiedliwości z powodu niesłusznego internowania go w związku z działalnością niepodległościową, względnie długiego okresu izolacji – 159 dni, niehumanitarnych i urągających ludzkiej godności warunków, w jakich wówczas przebywał (ośrodki odosobnienia, w których przebywał mieściły się w zakładach karnych, cele były brudne, ciasne, przeludnione, nieumeblowane oraz nieogrzewane, toaleta znajdowała się w środku pomieszczenia i nie była niczym osłonięta, co przekładało się na całkowity brak prywatności, jedzenie było pozbawione wartości odżywczych, witamin, niesmaczne i nie zaspokajało dziennego zapotrzebowania energetycznego, kąpiel przysługiwała tylko raz, dwa razy w tygodniu, niekiedy brak było dostępu do ciepłej wody), sposobu w jaki był traktowany (musiał znosić szykany zarówno od funkcjonariuszy służby więziennej jak i samych więźniów skazanych za pospolite przestępstwa, nie mógł mieć żadnych rzeczy osobistych, internowanym nie pozwalano na korzystanie z rozrywek, nie mogli czytać książek, nie mieli dostępu do telewizji i radia, w sposób ograniczony mogli korzystać z zajęć kulturalnych, odmawiano im również opieki medycznej, a także praktykowania

wiary, cele były przez większość czasu zamknięte, w celach przeprowadzano tzw. „kipisze”, funkcjonariusze SB prowadzili intensywne przesłuchania w celu rozpracowania działalności (...), był nakłaniany do podpisania „druku lojalności”, do wyjazdu z kraju, korespondencja była sprawdzana i cenzurowana), umieszczenia z osobami skazanymi za przestępstwa pospolite, obaw i tęsknoty związanych z rozłąką z ukochaną rodziną (żoną E. M. i dwójką dzieci, którzy byli na jego utrzymaniu, jedno z dzieci w późniejszym okresie w złym stanie przebywało w szpitalu – groziło mu uszkodzenie nerki), ograniczonego kontaktu z rodziną i przyjaciółmi, niepewności dotyczącej rzeczywistego czasu rwanego internowania, cierpienia psychicznego związanych z niesłusznym internowaniem w związku z działalnością niepodległościową, negatywnego wpływu niesłusznego pozbawienia wolności na jego psychikę, faktu, iż po odzyskaniu wolności był przez dłuższy czas obserwowany przez SB, a w konsekwencji zasądzenie niewspółmiernie niskiej kwoty zadośćuczynienia, pomimo że okoliczności te przemawiają za zasądzeniem dalszej kwoty z tego tytułu.

W zakresie odszkodowania:

4. zgodnie z art. 427 § 2 oraz 438 pkt 3 k.p.k., błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść poprzez bezzasadne uznanie, iż wnioskodawcom nie należy się odszkodowanie za utracone środki związane z przejazdami członków rodziny na widzenia z L. M. oraz z tytułu dostarczania mu paczek z żywnością i odzieżą, gdyż „wnioskodawcy swoje roszczenia odnoszą do szkód, które to oni mieliby ponieść”, podczas gdy z okoliczności niniejszej sprawy wynika, iż członkowie rodziny L. M. prowadzili wspólne gospodarstwo domowe, w związku z tym wydatki przez nich poniesione w tym zakresie pochodziły z wspólnego budżetu domowego.

5. zgodnie z art. 427 § 2 oraz 438 pkt 2 k.p.k. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 322 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k. poprzez nie rozważenie wszystkich okoliczności sprawy w sytuacji braku możliwości ścisłego udowodnienia przez wnioskodawców szkody z tytułu poniesionych kosztów paczek żywnościowo-higienicznych, gdyż jak wskazał Sąd „Brak realnej wyceny paczek żywnościowych (...) Nadto brak jest precyzyjnego wyliczenia wartości paczek”, a w konsekwencji nie zasądzenie odpowiedniej kwoty z tego tytułu, pomimo iż było to uzasadnione.

Podnosząc powyższe zarzuty, apelująca wniosła o:

1. zmianę wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu III Wydział Karny z dnia 29.03.2021 r., sygn.. akt: III Ko 597/20, poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawców E. Z., R. M. (2) oraz R. M. (1) dodatkowej kwoty 763.791,14 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez ich męża i ojca, tj. kwot po 254.597,05 zł na rzecz każdego z nich wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty oraz kwoty 2.045,38 zł tytułem odszkodowania za szkodę poniesioną przez ich męża i ojca, tj. kwot po 681,79 zł na rzecz każdego z nich wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, zgodnie z wnioskiem o zadośćuczynienie i odszkodowanie z dnia 21.12.2020 r.;

ewentualnie:

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;

nadto:

3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawców kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według przedłożonego przez pełnomocnika spisu kosztów, a w przypadku jego niezłożenia według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocniczki wnioskodawców jest zasadna w części gdzie kwestionuje oddalenie żądania odszkodowania z tytułu utraconych środków finansowych związanych z dostarczaniem L. M. paczek oraz przejazdami do miejsc izolacji internowanego. Rację ma też autorka apelacji kwestionując sposób wyliczenia zadośćuczynienia jako iloczynu liczby dni internacji i określonej sumy za dzień. W tym jednak wypadku, mimo zastosowania wadliwej metody

ustalona przez Sąd Okręgowy suma została uznana przez Sąd Apelacyjny za odpowiednią do rozmiaru cierpień L. M.. Pozostałe zarzuty dotyczące rozstrzygnięcia o zadośćuczynieniu choć podnoszą obrazę prawa materialnego to w istocie kwestionują ustalenia faktyczne.

Skoro odpowiednia kwota zadośćuczynienia ma rekompensować krzywdę jaka została bezprawnie wyrządzona konkretnej osobie poszkodowanej, to nie budzi wątpliwości, że stopień natężenia cierpienia, bólu, lęku, obawy, dyskomfortu jakich doznaje ta osoba nie jest stały, lecz zmienia się w czasie, w tym wypadku w związku z bezprawnym pozbawieniem wolności, pod wpływem czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Zastosowanie metody taryfikacyjnej zasada się więc na błędnym, sprzecznym z art. 8 ust. 1 ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1693, cyt. dalej jako ustawa lutowa) w zw. z art. 445 § 2 k.c. i art. 448 k.c., uznaniu, że szkoda niematerialna doznawana przez osobę poszkodowaną jest każdego dnia internowania taka sama.

W realiach sprawy inne były przecież przeżycia psychiczne L. M. podczas zatrzymania tuż po wprowadzeniu stanu wojennego (14 grudnia 1981 r.) związane z lękiem, niepewnością co się z nim dalej stanie, jakie będą dalsze losy jego najbliższych, a inne podczas zatrzymania 10 maja 1982 r., kiedy poszkodowany wiedział jakie konsekwencje wywołuje internowanie. W tym ostatnim wypadku z kolei przeżycia psychiczne związane były z tym, że podczas zatrzymania obecne były jego małoletnie dzieci. Mimo, że warunki izolacji były za każdy razem złe, to przecież inne były w Zakładzie Karnym we W., inne w Zakładzie Karnym w N., a jeszcze inne w Zakładzie Karnym w G. o czym zeznaje E. Z. (k.78v-80). Podaje ona m.in., że w tym pierwszym miejscu izolacji w przepełnionej celi panowała wilgoć, grzyb, nie było wody, a z kolei w G. L. M. był osadzony razem z osobami skazanymi. W wypadku tej ostatniej internacji źródłem nie występujących wcześniej cierpień była poważna choroba syna (k. 48, 79v) i związana z tym niemożność udzielenia wsparcia jemu i żonie. Przytoczone tu przykładowo okoliczności jasno przekonują, że rozmiar cierpień psychicznych i fizycznych L. M. podczas dwukrotnego internowania był zmienny w czasie. Sąd I instancji trafnie uznaje, że określając wielkość zadośćuczynienia należy się kierować zasadą indywidualizacji z którą spreczna jest jednak zastosowana przez ten Sąd metoda taryfikacyjna. Apelująca, która obecnie podnosi ten zarzut pomija z kolei, że we wniosku o odszkodowanie i zadośćuczynienie zastosowała tę metodę do wyliczenia żądanego zadośćuczynienia najwyraźniej oczekując, że posłuży się nią Sąd Okręgowy, co obecnie podważa.

Sąd Apelacyjny podziela więc zarzut zawarty w punkcie 2 apelacji uznaje jednak, że ustalona przez Sąd I instancji wielkość zadośćuczynienia – 84.865 zł za wykonanie dwóch decyzji o internowaniu L. M. (pozbawienie wolności 14 grudnia 1981 r. – 9 marca 1982 r., i 10 maja 1982 r. – 23 lipca 1982 r.) jest odpowiednia do rozmiaru cierpień, nie wykracza poza granice swobodnego uznania i jako taka odpowiada prawu.

Sąd Okręgowy uwzględnił więc rozmiar krzywdy doznanej przez L. M. wskutek wydania bezprawnej decyzji o internowaniu, rodzaj, charakter, natężenie oraz czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych (także po opuszczeniu miejsc odosobnienia) związanych z bezprawnym pozbawieniem wolności (uzasadnienie podsekcje 3.1. i 5). L. M. dotkliwie odczuwał skutki internowania związane z niepewnością co do dalszego losu (początkowy okres), szykanami (przeszukania, przesłuchania, osadzenie ze skazanymi) złymi, niehumanitarnymi, naruszającymi godność osobistą warunkami internowania, rozłąką z żoną i synami, troską o ich zdrowie (zwłaszcza gdy dowiedział się o poważnej chorobie syna) i warunki bytowe, niemożność wspierania najbliższych. O tych przeżyciach poszkodowanego, warunkach w jakich przebywał zeznaje E. Z. (k. 78v-80). Negatywne konsekwencje pozbawienia wolności łagodziły poszkodowanemu widzenia z żoną, otrzymywane paczki i listy.

Ustalona przez Sąd Okręgowy suma zadośćuczynienia wynosząca blisko 85.000 zł za krzywdy wynikłe z wykonania dwóch decyzji o internowaniu i pozbawieniu wolności przez łącznie około pięć i pół miesiąca (14.12.1981 r. – 9.03.1982 r., 10.05.1982 r. – 23.07.1982 r.) nie wykracza poza szeroko w tym wypadku określone ramy swobodnego uznania i jest odpowiednia do zrekompensowania cierpień fizycznych i psychicznych jakie były udziałem poszkodowanego.

Sąd Apelacyjny podziela prezentowany w apelacji pogląd, że uwzględnienie wielkości stopy życiowej społeczeństwa, czy poszkodowanego nie może prowadzić do podważenia funkcji kompensacyjnej zadośćuczynienia (por. np. wyrok

Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005 r., z. 2, poz. 40). Ta pierwsza okoliczność może być traktowana pomocniczo w kontekście realizacji zasady sprawiedliwości społecznej, ta druga stwarza poważne ryzyko naruszenia zasad równości wobec prawa oraz wymienionej wyżej sprawiedliwości społecznej. Sąd I instancji co prawda pisze, że wysokość zadośćuczynienia „powinna uwzględniać aktualne warunki oraz stopę życiową społeczeństwa” a „najbliższym punktem odniesienia powinien być poziom życia osoby której przysługuje zadośćuczynienie” dalej jednak wskazuje, że „o rozmiarze należnego zadośćuczynienia powinien (...) w zasadzie decydować rozmiar doznanej krzywdy”. Sąd Okręgowy uznaje zatem, że odpowiednia suma pieniężna musi realizować funkcję kompensacyjną. Z treści pisemnych motywów nie wynika też by Sąd I instancji ustalił, że suma pieniężna czyniąca zadość rozmiarowi cierpienia L. M. jest wyższa, lecz obniżył ją z powodu przeciętnej stopy życiowej polskiego społeczeństwa lub poziomu życia poszkodowanego.

Sąd Apelacyjny ma świadomość, że w ówczesnym czasie opór przeciwko opresyjnej, autorytarnej władzy wymagał odwagi, konsekwencji, wyrzeczeń i łączył się z wystawieniem na szwank nie tylko własnej wolności, ale także zdrowia i życia. Dlatego tak obecnie jak i w tamtym czasie osoby takie słusznie cieszyły się i cieszą się szacunkiem i uznaniem społeczeństwa. Trzeba jednak wyraźnie stwierdzić, że wbrew apelującej wielkość zadośćuczynienia przyznawanego w trybie art. 8 ust. 1 ustawy lutowej zależy od rozmiaru niematerialnej szkody jakiej doznała osoba represjonowana, a nie od zakresu działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i zasług takiej osoby.

W konsekwencji Sąd Okręgowy nie naruszył aprobowanych w orzecznictwie i doktrynie reguł określania rozmiaru zadośćuczynienia, nie zachodzi też dysproporcja między tymi zasadami a ich odniesieniem do sytuacji poszkodowanego L. M. i ustaleniem odpowiedniej sumy zadośćuczynienia zdadnej do zrekompensowania krzywdy doznanej w związku z wykonaniem decyzji o internowaniu.

Apelująca trafnie kwestionuje stanowisko Sądu Okręgowego, który nie uwzględnił żądania odszkodowania w zakresie wydatków poniesionych przez żonę L. M. z tytułu dostarczania mu paczek i odwiedzin w zakładach karnych gdzie był internowany. Sąd Okręgowy zasadnie uznaje, że odszkodowanie o jakim mowa w art. 8 ust. 1 ustawy lutowej obejmuje, stosownie do art. 361 § 2 k.c., rzeczywiste straty poniesione przez poszkodowanego (damnum emergens) oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (lucrum cessans). Takimi rzeczywistymi stratami jakie poniosła osoba poszkodowana są koszty dojazdów najbliższych na widzenia z nią, oraz koszty paczek przesyłanych jej do miejsca izolacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 1994 r., WZ 99/94, OSNKW 1994 r., z.11-12, poz. 78, wyroki Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 21 stycznia 2010 r., II AKa 388/09, LEX nr 1280219, z 10 listopada 2010 r., II AKa 323/10, LEX nr 1271859, z 15 kwietnia 2011 r., II AKa 96/11, LEX nr 1267273).

Z kopii akt Zakładów Karnych w N. i G. wynika, że w tym pierwszym E. Z. odwiedzała poszkodowanego trzykrotnie (k. 35), a w drugim czterokrotnie (k. 43). Na wnioskodawcach spoczywał ciężar dowodu, że ówczesna żona L. M. jeździła autem do zakładów karnych gdzie był internowany (art. 6 k.c.), skoro na tę okoliczność się powoływali wyliczając we wniosku kwotę odszkodowania z tego tytułu. Wnioskodawcy korzystający z pomocy fachowej pełnomocniczki tej okoliczności nie wykazali. Zatem należało uznać, że E. Z. dojeżdżała do N. i G. środkami publicznej komunikacji. Cena biletu II klasy (dane z sieci Internet) z W. do N. pociągiem to 39,5 zł, a z W. do G. to 16,7 zł. Podobne ceny dotyczą przejazdów autobusem. Tak więc w pierwszym wypadku trzy przejazdy tam i z powrotem dają 237 zł (3x2x39,5zł), a w drugim wypadku cztery przejazdy tam i z powrotem dają 128 zł (4x2x16,7zł), co łącznie stanowi 365 zł.

Co się tyczy paczek z żywnością i ubraniami, to należało uznać E. Z. wysłała ich sześć. Świadek ta nie mówi, ile ich było, co z racji upływu czasu jest zrozumiałe. Z powoływanych już akt Zakładu Karnego w G. wynika, że do tego drugiego zakładu wnioskodawczyni wysłała pięć paczek (k.42). Akta Zakładu Karnego w N. nie zawierają danych dotyczących paczek skierowanych do L. M.. Uwzględniając zatem zeznania jego ówczesnej żony, która mówi, że paczki wysyłała, choć nie wskazuje do których zakładów karnych należało uznać, że w wypadku Zakładu Karnego w N. była to jedna paczka. Zważywszy na upływ czasu jest zrozumiałe, że obecnie precyzyjne dowiedzenie kosztów paczek nie jest możliwe. Słusznie więc pełnomocniczka wskazuje, że brak realnej wyceny paczek, precyzyjnego wyliczenia ich wartości nie jest podstawą oddalenia żądania w tej części, lecz wartość tę powinien to ocenić Sąd rozważając wszystkie okoliczności sprawy (art. 322 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k.). E. Z. zeznaje, że żywność, odzież w paczkach miała

wartość po około 100 lub 200 zł (k. 79v). Zważywszy na ówczesną sytuację gospodarczą, braki towarów w sklepach, uwzględniając, że wnioskodawczyni pracowała i miała na utrzymaniu dwoje dzieci w wieku 9-10 lat i 6-7 lat a jeden z synów poważnie chorował, co dodatkowo zwiększało wydatki, to należało uznać, że średni koszt paczki wynosił 100 zł. Daje to łączny koszt paczek w wysokości 600 zł.

Tak więc łączna szkoda z tytułu przygotowania paczek i dojazdów do zakładów karnych wynosi 965 zł, co w odniesieniu do każdego z wnioskodawców daje 321,67 zł, które należało powiększyć o ustawowe odsetki w razie zwłoki w płatności.

Z tych wszystkich powodów należało orzec jak w wyroku (art. 437 § 2 k.p.k.).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 13 ustawy lutowej.

<i>SSA Cezariusz Baćkowski</i>	<i>SSA Maciej Skórniak</i>	<i>SSA Janusz Godzwon</i>
---------------------------------------	-----------------------------------	----------------------------------